

מלחמת טראמפ הראשונה: נקודת המפנה

נקודת המפנה שחלה במדיניות הלחימה האמריקנית נגד "המדינה האסלאמית", גרמה לארצות הברית לבצע מעבר מאסטרטגיה פסיבית של מדיניות ההובלה מאחור לאסטרטגיה אקטיבית

האירופי, נאט"ו). בין דבריו בלטה התייחסותו למלחמה ב"מדינה האסלאמית" (ראעש). הנשיא הרגיש כי במשמרת שלו הושגה פגיעה של כמעט 100% בארגון הטרור.¹ מסמך "אסטרטגיית הביטחון הלאומית" של ארצות הברית, שפורסם בדצמבר 2017, מתאר בצורה ברורה את תפיסתו של הממשל האמריקני הנוכחי באשר לאיומים העכשוויים איתם מתמודדים ארצות הברית והעולם המערבי. ארבעת עמודי התווך של התפיסה מתמקדים בארבע מדינות ספציפיות (לפי סדר הופעתן במסמך, המבטא גם את סדר החשיבות בראיית מערכת הביטחון והנשיא האמריקני) – סין, רוסיה, צפון קוריאה, איראן – ובמרכיב הטרור הכללי.² את התפיסה ניתן לפרש גם על-ידי השימוש המתמטי באחת משתי הנוסחאות הבאות – 4+1 או 2+2+1, כלומר אופן ארגון האימונים על-ידי הממשל האמריקני לסדרי העדיפויות, וצורת מיקוד משאבי הביטחון הלאומיים האמריקניים. בכל

אל"ם ניר (נדה) נידוד,
לשעבר מפקד עוצבת ברק,
נמצא בשנת לימודי מ"ל בקנדה

נאום "מצב האומה" הראשון שנשא הנשיא ה-45 של ארצות הברית, דונלד טראמפ, כלל בדבריו התייחסויות לנושאי פנים שעל סדר היום הציבורי האמריקני. כמו כן התייחס לנושאים עולמיים בתחומי הביטחון, הכלכלה והפוליטיקה הגלובלית שאותם מובילה ארצות הברית בעצמה או דרך מוסדות בין-לאומיים שונים (האו"ם, האיחוד

מקרה, מקומו של איום הטרור תופס בתפיסה זו מקום נמוך באופן יחסי לזה שקיבל בעידן הנשיא הקודם, ברק אובמה. המאמר יתמקד בפעולות המבצעיות שביצעה הקואליציה האמריקנית נגד "המדינה האסלאמית" בשנה הראשונה לכהונת הנשיא טראמפ, וינסה לאתר את נקודת המפנה שחלה במדיניות הלחימה האמריקנית נגד הארגון, תוך מיקוד בגורמים המרכזיים שהובילו את הנשיא להכריז על ניצחון.

"המדינה האסלאמית"

"האביב הערבי", שהחל בדצמבר 2010 בתוניסיה והתפשט למספר מדינות ערב נוספות, נמשך למעשה עד לעצם היום הזה. זהו אחד המעצבים האזוריים והגלובליים המשמעותיים ביותר במאה ה-21. ההתקוממויות האזרחיות והדרישה לשינוי פוליטי ואידיאולוגי במדינות ערב, היוו כר פורה לחדירת "המדינה האסלאמית" לתודעה העולמית, למרחב הגיאוגרפי שבין עיראק לסוריה ולתימן ולביצוע פעולות טרור ביעדים ברחבי הגלובוס. הרצון לייסד ישות דתית

כתוצאה מחזרתה של ארצות-הברית לפעולה אקטיבית במזרח התיכון, נפגשו כוחות אמריקניים עם כוחות רוסיים כשהם משני צדי המתרס, לראשונה מאז מלחמת העולם השנייה

סוניית-מוסלמית חדשה הוביל את מנהיג הארגון, אבו בכר אל-בדע'אדי, להכריז ביום הראשון לחודש הרמדאן (29 ביוני 2014), על הקמתו של ארגון "המדינה האסלאמית". הצטרפות הארגון כשחקן נוסף למרחב שהחל לאבד מיציבותו החל מ-2011, חיבה את שתי המעצמות – ארצות-הברית ורוסיה – למעורבות פוליטית וצבאית באזור. "המדינה האסלאמית" ביסס את מעמדו תוך ביצוע כמה מהלכים עיקריים:

- ➔ מבצעי לחימה לצורך כיבוש שטחים ולהגדרת שטח השפעתה.
 - ➔ השתלטות על נכסי גז ודלק לצורך ביסוס יכולותיה הכלכליות.
 - ➔ ניצול יכולות הרשת והגלובליזציה לצורך ניהול מבצעי מידע, שעיקרם גיוס פעילים נוספים והשפעה תודעתית כלל-עולמית, וכן לצורך ביצוע פעולות טרור ביעדים נבחרים בעולם.
- מאז ההכרזה על הח'ליפות ועד לתחילת 2017, הלכה "המדינה האסלאמית" והתרחבה – גיאוגרפית, כלכלית ואידיאולוגית.

הכרזת מלחמה

בעקבות המתקפה היפנית ב-7 בדצמבר 1941 על הבסיס האמריקני בפרל הארבור שבהוואי, החליט הממשל האמריקני להכריז מלחמה על יפן ולהצטרף לבעלות הברית במלחמת העולם השנייה. מאז ועד היום נמנעה ארצות-הברית מלהכריז מלחמה. תהליך הכרזת מלחמה בארצות-הברית מבוסס על החוקה האמריקנית, וסמכויות המלחמה מופקדות בידי של הקונגרס³ – הגוף המדינתי

שבסמכותו לאשר ולקבוע את היקף הפעולה האמריקנית בעת מצב מלחמה. לצד זאת, החוקה האמריקנית מעניקה את סמכות הפיקוד על הצבא בידי הנשיא. לצרכים הגנתיים הנשיא יכול להפעיל את כוחות הצבא מבלי להזדקק לאישורו של הקונגרס. ואולם, כדי לפתוח במערכה מלחמתית מתמשכת עליו לקבל אישור לכך מהקונגרס. מאז מלחמת העולם השנייה, לא הכריזה ארצות-הברית מלחמה. למעשה ארצות-הברית הכריזה מלחמה רק בחמישה מקרים, כנגד 11 מדינות, בכל שנותיה.

על-פי רישומי ארכיון הסנאט האמריקני הוכרזו המלחמות הבאות:

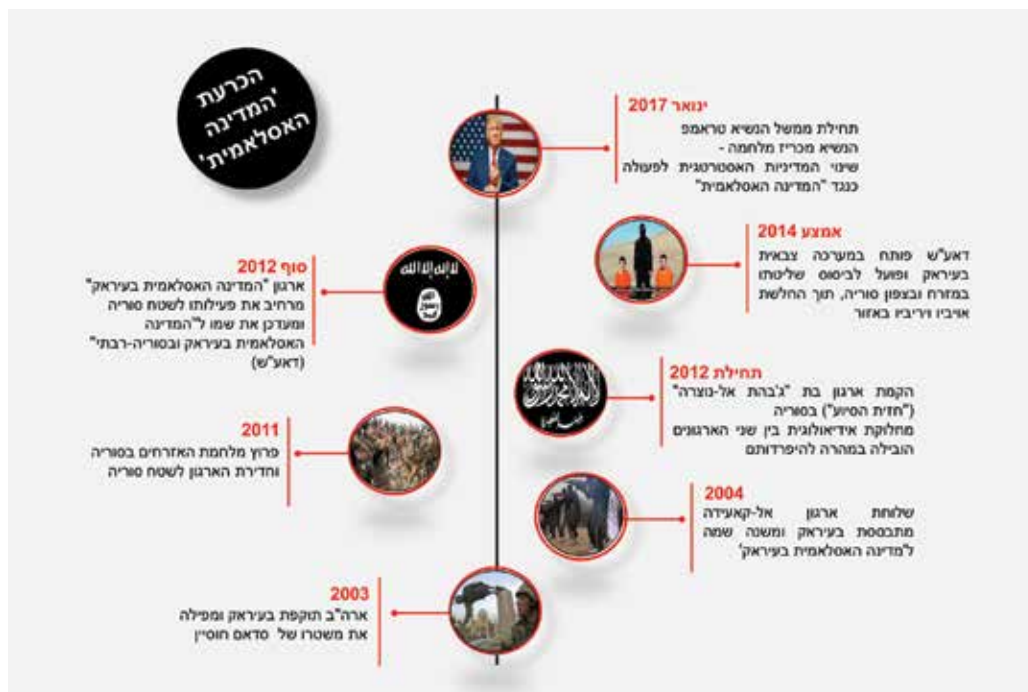
- ➔ מלחמת ארצות-הברית-בריטניה בין השנים 1812–1815.
- ➔ מלחמת ארצות-הברית-מקסיקו בין השנים 1846–1848.
- ➔ מלחמת ארצות-הברית-ספרד בשנת 1898.
- ➔ הכרזת מלחמה נגד גרמניה והכרזת מלחמה נגד אוסטרריה-הונגריה, במסגרת מלחמת העולם הראשונה בין השנים 1914–1918.
- ➔ הכרזת מלחמה נגד מדינות הציר במסגרת מלחמת העולם השנייה בין השנים 1939–1945.

מעשי מלחמה אחרים כגון מלחמת קוריאה (1950–1953), זכו להיקרא מלחמה למרות שלא הוכרזו כך על-ידי הקונגרס האמריקני. כבר במסע הבחירות' הצהיר טראמפ על כוונותיו לשנות את האסטרטגיה האמריקנית בפעולה נגד "המדינה האסלאמית", תוך שהוא מקפיד להשתמש במילים "הכרזת מלחמה" כלפי הארגון. לאחר שנבחר ומיד עם כניסתו לבית הלבן הצהיר על כוונתו לפתוח במלחמה נגד "המדינה האסלאמית", תוך שהוא חותם על צו נשיאותי המורה לקונגרס לאשר פעולה שכזו. לצבא הורה טראמפ לשוב תוך

ניסיון העבר האמריקני בעיראק ובאפגניסטאן, מעיד כי ניצחון צבאי לא בהכרח מוביל ליציבות או לשלום אזורי. יש צורך בביצוע פעולות מתמשכות נוספות במרחב הלחימה

30 יום עם המלצות באשר לאסטרטגיית הפעולה האמריקנית להבסת ארגון הטרור. בהצהרותיו במסע הבחירות ובפעולותיו לאחר שנבחר, למעשה שינה טראמפ באופן משמעותי את האסטרטגיה האמריקנית שהונהגה על-ידי הנשיא אובמה בשנות ממשלו. פנייתו של הנשיא לקונגרס בבקשה לאשר את הכרזת המלחמה על "המדינה האסלאמית" נענתה בשלילה. מעבר לתהליך הקצר שהתבצע בבית הלבן מול הקונגרס, לא נעשו מאמצים נוספים לשכנע או לבקש שוב מנבחר הקונגרס לאשר את בקשת הנשיא. הסיבה לכך היא שהשימוש שנעשה על-ידי הנשיא במונח "הכרזת מלחמה", נעשה ככל הנראה מתוך רצונו לשנות את האסטרטגיה האמריקנית, ולא מתוך כוונה לממש את כוחו של הקונגרס בדבר הכרזת מלחמה. הנשיא השתמש במושג כמטבע לשון כללית המובנת לאזרח האמריקני. טראמפ ידע כי את הפעלת הכוח הנדרשת יוכל לממש על-בסיס הפרצה הקיימת בחוקה האמריקנית, המאפשרת לנשיא להפעיל את הכוח ללא אישור הקונגרס לצרכים הגנתיים. כשכך, הציג הנשיא את "המדינה

תורשים 1: הכרעת המדינה האסלאמית

היו ממוקדות ומוגבלות מאוד. הייתה זו מתקפת הטרור ששינתה את מדיניות הנשיא באופן מהותי.

אצל הנשיא טראמפ ניתן למצוא סימנים שמעידים על נקודת המפנה ביחסו למדיניות האמריקנית כלפי "המדינה האסלאמית". מתקפת הטרור המשולבת שהתרחשה בפריז שבצרפת ב־13 בנובמבר 2015, ושיאה בטבח שבוצע באולם ההופעות הצרפתי בטאקלאן – בו נהרגו 130 איש ונפצעו מאות נוספים, מסתמנת כנקודת המפנה המדוברת. לאחר האירוע שוחח טראמפ, שאז היה מועמד לנשיאות, עם הנשיא הצרפתי והביע את צערו על קורבנות האירועים. באותה שיחה הוא ציין את תמיכתו בצרפת בנושא המלחמה בטרור.

ב־14 ביולי 2016 – יום העצמאות הצרפתי – התרחש פיגוע טרור נוסף בעיר ניס שבצרפת, במהלכו נהג משאית דרס למוות 86 חוגגים ופצע מאות נוספים.

הפיגוע חיזק את עמדתו של המועמד לנשיאות באשר למדיניות האמריקנית הנדרשת כלפי "המדינה האסלאמית". עם כניסתו לבית הלבן כנשיא – מימש את הצהרותיו המוקדמות.

שינוי אסטרטגיית הפעולה

עם סיום תהליך החלפת הממשל האמריקני וכניסתו של הנשיא טראמפ בינואר 2017 לבית הלבן, קבע הנשיא כי יש לשנות את אסטרטגיית הפעולה כנגד "המדינה האסלאמית" וכי הוא מעוניין במלחמה נגד הארגון עד להבסתו. כל זאת בזמן קצר.

השינויים האסטרטגיים הראשונים עליהם הנחה הנשיא קשורים לאופן בו ביצע הצבא עד כה את משימות התקיפה שלו כנגד מטרות "המדינה האסלאמית", ואלה הם:

1. עדיפות מדיניות הפעלת האש. הנשיא הורה לאפשר מדיניות אש מקלה בהרבה נגד מטרות האויב, עד כדי המינימום הנדרש בחוק הבינלאומי – גם כאלה הנמצאות בסביבה אזרחית, או

האסלאמית" כאיום ביטחוני על אמריקה. יתרה מכך, נסמך הנשיא על אישור קודם שניתן על־ידי הקונגרס בשנת 2001 לפעולה נגד ארגון אלקאעדה לאחר פיגועי 11 בספטמבר 2001, וממנו נובע לכאורה כי הפעולה כנגד דאעש, מעין שלוחה התפתחותית של אלקאעדה, היא לגיטימית במסגרת האישור הקודם של הקונגרס.

נקודת המפנה

מה גרם לנשיא טראמפ להכריז מלחמה על "המדינה האסלאמית"? על בסיס ניתוח החלטותיהם של מנהיגים בעבר, ניתן לקבוע כי לכל אחד מהם הייתה נקודה בזמן אשר השפיעה על קבלת החלטותיו. נכון הדבר כמובן גם להחלטות נשיאים אמריקנים קודמים לשינוי מדיניותם ואף להכרזות מלחמה. יש נקודה בזמן שהיא נקודת המפנה בגישה המנהיגותית; אותו אירוע שמשנה אצל מנהיגים את הרצף המתמשך של מדיניותם.

אירוע התקיפה בפרל הארבור היה אירוע מכונן עבור הנשיא האמריקני פרנקלין דלאנו רוזוולט, שהוביל לשינוי מדיניותו באשר למלחמת העולם השנייה. עד לאירוע תמכה ארצות־הברית בבעלות הברית הנלחמות, תוך הימנעות מפעולה אקטיבית במלחמה. ואולם, לאחר מתקפת הפתע היפנית בה נהרגו אלפי חיילים אמריקנים, פנה הנשיא לקונגרס והשיג את אישורו להכרזת מלחמה. בכך גם הפך לכוח אקטיבי משמעותי במערכה – דבר שהוביל לסיום המלחמה בניצחונן של בעלות הברית.

שישים שנים לאחר מכן, גרמה מתקפת הטרור של 11 בספטמבר 2001 לשינוי מהותי אצל הנשיא ג'ורג' ווקר בוש כלפי המדיניות האמריקנית לטיפול בטרור, ובאופן ממוקד יותר – לשינוי אסטרטגיית ההתמודדות עם אלקאעדה ועם אסאמה בן־לאדן, שהנהיג את ארגון הטרור החל משנת 1989 תוך ביצוע שורת פיגועי טרור ברחבי העולם. פעולותיה של ארצות־הברית עד 11 בספטמבר

כתבה ב"סאנדי ניוז". דצמבר 1941, ארצות הברית מכריזה מלחמה על יפן ומצטרפת לבעלות הברית במלחמת העולם השנייה

הציוץ של המועמד לנשיאות, דונלד טראמפ, לאחר הפיגוע בניס, צרפת, 14 ביולי 2016

1. השמדת תשתיות "המדינה האסלאמית" ויכולותיו.
2. צמצום כוח המשיכה האידאולוגי לשורות הארגון.

שני היבטים אלה היו במוקרי פעולתו של ממשל אובמה בצורה משתנה, וממשיכים להיות פקטור גם בעידן ממשל טראמפ. באשר לפעולות לשם השמדת תשתיות הארגון ויכולותיו, מיקדה ארצות-הברית את מאמציה לפגיעה ביכולתו הכלכלית של הארגון. בתוך כך, הפציצו בדצמבר 2015 מטוסי חיל-האוויר האמריקני בארות ומשאבות נפט שנכבשו עליידי הארגון ברחבי עיראק וסוריה. המטרות האלה אפשרו לארגון הטרור להשיג מיליוני דולרים כפועל יוצא של מכירת הנפט לצרכנים שונים בעולם – כסף בו השתמש הארגון לקיום יכולותיו ולשיפורן. בינואר 2016, תקפו מטוסי חיל-האוויר האמריקני את מבנה "הבנק של דאעש" במוצול שב עיראק. ההתקפות התבצעו לאור מודיעין מודיק, ומתוך החלטה מודעת שבתקיפת המטרות ייפגעו גם בלתי-מעורבים הנמצאים בסביבת המטרות.

שתי הדוגמאות האלה הן אמנם הגדולות שבתקיפות הצבא האמריקני, אך הן רק חלק מן המאמץ האמריקני המתמשך לצמצם את יכולות הארגון לתפקד כישות מדינתית ולעקר אותו. ממשל טראמפ, כאמור, משמר מדיניות שהחלה בתקופת כהונתו של הנשיא אובמה, אך נראה כי הנשיא החדש מעוניין למנף פעולות אלו גם לצרכים הרתעתיים נוספים, למשל ההפצצה האמריקנית נגד תשתית מנהרות של ארגון דאעש באפגניסטאן. ההפצצה בוצעה ב-13 באפריל 2017, ונעשה בה שימוש בפצצת MOAB (Massive Ordnance Air Blast) – הפצצה הלא גרעינית הגדולה בעולם (משקלה המוערך הינו כ-10 טון) שנקראת גם "אם כל הפצצות". פעולה זו אפשרה לטראמפ להעביר מסר ברור לארגון ולעולם (רמיזה ברורה לעבר רוסיה) – האסטרטגיה האמריקנית בתחום טיפול בטרור בכלל וטיפול ב"מדינה האסלאמית" בפרט השתנתה.

ארצות-הברית ורוסיה בעימות מחדש

כפועל יוצא של מעורבות רוסית מתמשכת במלחמה המתחוללת בסוריה (מאז 2015) וכן של שינוי האסטרטגיה האמריקנית לפעולה כנגד "המדינה האסלאמית", נוצר באזור מצב חדש שמעניין יהיה לראות כיצד יתפתח ולכן יוביל.

שעולות לגבות נזק אגבי של חיי אזרחים בלתי-מעורבים במרחב המטרה. בכך גרם טראמפ להכנסת כמות רבה יותר של מטרות לתוך "קריטריוני התקיפה".

2. ערבון דרג האישור הנדרש לתקיפת מטרות. הנשיא הורה לבטל את ריכוזיות האישור שהייתה נהוגה בתקופת ממשל אובמה, בה נדרש דרג גבוה במיוחד לאשר את תקיפתן של מטרות. בכך ביקש לקצר את הזמן הנדרש לקבלת אישור תקיפה לאחר איתור מטרה העונה על "קריטריוני התקיפה". כתוצאה מכך, החזיר טראמפ את סמכויות האישור לדרגי הפיקוד הקרמיים בפיקוד מרכז של ארצות-הברית (USCENTCOM).

שני שינויים אלה הובילו ישירות להגדלת האפקטיביות המבצעית, ולהגדלת נפח התקיפות המבוצעות עליידי הצבא האמריקני נגד מטרות "המדינה האסלאמית", ובמקביל גם לעלייה ניכרת בכמות הבלתי-מעורבים שנפגעו בתקיפות אלה.⁶

ככלל, העלייה בהיקף הפגיעה בבלתי-מעורבים נבעה מכמה היבטים:

- ➔ הלחימה התבצעה בתוך המרחב הבנוי.
- ➔ השימוש שביצעו לוחמי "המדינה האסלאמית" באזרחים כבמגן אנושי.
- ➔ טיב הכוחות הקרקעיים שהפעילה ארצות-הברית. ככל שהכוחות היו מיומנים יותר, כמו בעיראק, כך ירדה כמות הנפגעים הלא מעורבים. במקרים הפוכים, כמו בסוריה, מיומנותם הנמוכה של כוחות המיליציה הסבה נזק רב וכמות נפגעים לא מעורבים גדולה יותר.

הצעד הבא של הממשל האמריקני היה בשינוי מאזן הכוחות הקרקעיים בלחימה מול "המדינה האסלאמית". לצורך כך חיזקו האמריקנים בעיקר שלושה כוחות המצויים בחיכוך ישיר מכיוונים שונים עם "המדינה האסלאמית". פיקוד מרכז של ארצות-הברית התמקד בפעולות לשיפור יכולותיהן של יחידות עילית עיראקיות ללוחמה בטרור, של כוח מיליציה סורי ושל כוח כורדי. לכוחות הללו הוענקו ייעוץ מבצעי, אימונים ואמצעי לחימה. לצד אלה הוכנסו ללחימה מאות לוחמים אמריקנים מיחידות יבשה שונות. בנוסף להחלטות אלה, מיקד ממשל טראמפ את מאמציו בשני היבטי לחימה נוספים:

כתוצאה מחזרתה של ארצות-הברית לפעולה אקטיבית במזרח התיכון, נפגשו, לראשונה מאז מלחמת העולם השנייה, כוחות אמריקניים עם כוחות רוסיים כשהם משני צדי המתרס: הכוחות הרוסיים מלוויים, תומכים ואף נלחמים בפועל לצד משטרו של בשאר אל-אסד, ואילו האמריקנים, כאמור, מובילים את המערכה נגד "המדינה האסלאמית" ובעקיפין גם נגד משטרו של אסד. קיימות כמה עדויות לכך שבמהלך שנתו הראשונה של טראמפ נוצר מגע מבצעי בין הכוחות שלעיל. בכמה תקריות קרקעיות ואוויריות תקפו כוחות אמריקניים יחידות ובסיסים, בין אם כמטרות "המדינה האסלאמית" ובין אם כמטרות המזוהות עם המשטר הסורי. כתוצר נלווה של תקיפות אלו נפגעו גם לוחמים רוסיים.

עליית מדרגה משמעותית התרחשה בליל 8 בפברואר 2018, עת הסתערו כוחות סוריים ורוסיים על בסיס צבאי ומתקן נפט בו נמצאו כוחות אמריקניים במרחב דיר אליזר שבצפון סוריה. למקום הוזנקו מטוסי קרב ומל"טים אמריקניים, שבלמו לחלוטין את המתקפה באמצעות תקיפה. על-פי אומדנים, נהרגו בהתקפה הזו בין 100 ל-200 לוחמים רוסיים.⁷

עד כה, מאז כניסתה של רוסיה ללחימה לצד המשטר הסורי ולמרות שמספר ההרוגים הרוסים הוא מוערך בלבד, הרי שמדובר במעל 300 רוסיים שנהרגו כתוצאה ישירה מהלחימה האמריקנית באזור (בנוסף

לשם השמדת תשתיות הארגון ויכולותיו, מיקדה ארצות-הברית את מאמציה לפגיעה ביכולתו הכלכלית של הארגון

על אלו שנהרגו בקרבות מול המורדים או מול לוחמי "המדינה האסלאמית"). על-פי רוב, באירועים בהם מזוהה פגיעה בכוחות המסווגים רוסיים, בדרך כלל נוהגים הרוסים באיפול ובשתיקה. הדבר הברור הוא כי מאז חזרתה של ארצות-הברית להפעלת עוצמה צבאית במרחב – עלתה כמות הנפגעים הרוסים בעשרות אחוזים.

עניין נוסף ניתן למצוא בדיווחים השונים, כי שני הצדדים מפעילים יחידות לחימה תחת "כובעים" מקומיים. דוגמאות לכך ניתן למצוא בדיווחים על הפעלת שכירי חרב רוסיים לצד הכוחות הסוריים, הפעלת כוחות רוסיים מיוחדים לבושי מדי חובללה, הפעלת כוחות אמריקניים לבושים מדים כורדיים ועוד.⁸ הרצון לטשטש מעורבות ישירה לצד הפעלת כוחות בדרכי לחימה חדשות (הפעלת יכולות גרילה או יכולות איסימטריות תחת רישיון מדינתי) קיים אצל שני הצדדים.

כאמור, אקורד הסיום של מפגשי לחימה אמריקניים-רוסיים אלה טרם נשמע, אולם לפי שעה ניתן לומר כי בשנה הראשונה לממשל טראמפ, חזרתה של ארצות-הברית לזירה בעודה לא מתביישת להפעיל את כוחה, בהחלט מקרין על מאזן הכוחות באזור. הכוח שהיה נתון בשנים 2015–2017 בידי הרוסים, היה מיוצג על-ידי נושאת המטוסים הרוסית המיושנת "אדמיראל קוונצוב". לאחרונה העבירו הרוסים מטוסי חמקן מדגם סוחוי Su-57 למרחב הנתון בשליטה

סורית, ובמקביל הכריז נשיא רוסיה, ולדימיר פוטין, על צמצום היקף פעילותם של הרוסים באזור ועל נסיגת הכוחות הרוסיים בסוריה למחנות קבע המוכרים למערב.

באשר לאסטרטגיה האמריקנית בנושא צמצום כוח המשיכה האידאולוגי לשורות ארגון "המדינה האסלאמית", ממוקדים מאמצים מבצעיים אמריקניים בפגיעה ביכולות הארגון בממדים הדיגיטליים-גלובליים (לחימה אווירית). במלחמה זאת מנסה ארצות-הברית לפעול כנגד הדור הבא של פעילי דאעש – אלה המצויים ברחבי העולם, נטועים ומושפעים מהאידאולוגיה הסלפית-ג'האדיסטית הקיצונית ומהווים "פצצה מתקתנת". הקשר ביניהם נעשה על-ידי השימוש ברשת. הפעולות האמריקניות שהתבצעו בתקופת ממשל אובמה בתחום זה לא הניבו תוצאה ממשית ואפקטיבית. כעת מנסה ממשל טראמפ להעביר הילוך, ולפעול בצורה אקטיבית ואפקטיבית יותר במרחב מורכב זה. חמשת צעדי שינוי האסטרטגיה האמריקנית שהוזכרו במאמר הגבירו באופן משמעותי את הפגיעה בדאעש, והובילו ישירות לקריסתה של "המדינה האסלאמית". לאחר שמרבית שטחה של "המדינה האסלאמית" שוחרר משליטת דאעש, התייצב נשיא ארצות-הברית מול המצלמות והכריז "ניצחנו".

סיכום

כניסתו של הנשיא טראמפ לבית הלבן בנובמבר 2016 הובילה לשינוי מהותי באסטרטגיה האמריקנית כלפי "המדינה האסלאמית". הנשיא ברק אובמה מיקד את האסטרטגיה האמריקנית במדיניות ההובלה מאחור – הכלת ארגון הטרור למרחב העיראקי-סוריתי-ורכי – מתוך תקווה כי הדבר ימנע את הגעתם של איומי טרור מצד הארגון לחיכוך עם נכסים אמריקניים בעולם או לארצות-הברית. הנשיא דונלד טראמפ הגדיר כי ארצות-הברית נמצאת במלחמה עם הארגון, ועבר לאסטרטגיה של הובלה מלפנים – מעבר מאסטרטגיה פסיבית לאסטרטגיה אקטיבית.

טראמפ בהחלט יכול לזקוף לזכותו ניצחון צבאי מהיר על "המדינה האסלאמית". הצהרתו בנאום "מצב האומה" בינואר 2018 על כך שקואליציית הכוחות בהובלת ארצות-הברית השיגה את יעדיה הקרקעיים להבסת "המדינה האסלאמית" במרחב הח'ליפות, בהחלט קרובה למציאות שבשטח. ואולם, לארגון עדיין נותרו יכולות במרחבים אחרים, כך שלפי שעה מוקדם מדי להספיד סופית את פעילותו של הארגון במרחב העיראקי-סוריתי-ורכי. זאת בין אם יצליח הארגון לשקם עצמו במרחב זה ובין אם יעתיק פעילותו למרחב אחר.

יתרה מכך, ניסיון העבר האמריקני בעיראק ובאפגניסטאן, מעיד כי ניצחון צבאי לא בהכרח מוביל ליציבות או לשלום אזורי, וכדי להשלים את המשימה יש צורך בביצוע פעולות מתמשכות נוספות במרחב הלחימה עצמו ובמרחבי פעולה נוספים.

לפיכך, לאחר שהשלים הנשיא האמריקני את החלק הראשון שבהכרזת המלחמה על "המדינה האסלאמית", יצטרך לקבל החלטות מורכבות באשר לאופן ההתמודדות עם החלק השני של המלחמה בארגון – הפגיעה ביכולות הארגון שמעבר למרחב הגיאוגרפי שבין עיראק-סוריה-תורכיה, ובאידאולוגיה הארגונית שהתפשטה ברחבי העולם. בנוסף, יצטרך הנשיא לקבל החלטה משמעותית נוספת, שהיא תוצר משנה של המלחמה בדאעש, לגבי עמדת ארצות-הברית באשר להישארות משטרו של בשאר אל-אסד בסוריה.

ההערות למאמר הזה מתפרסמות באתר הוצאת מערכות.

